

Et grønt partnerskab om Trækstien ved Bjerringbro

Maj 2014

Indholdsfortegnelse

Baggrunden for projektet	2
Projektbeskrivelse	3
Formidlingsindsats	4
Digital formidling	6
Oversigtskort og detailkort	7
Den frivillige indsats	12
Budget	13

Forsidebillede:

Gudenåen ved Vandtrappen i Bjerringbro

Trækstien ved Bjerringbro. Trækstien ligger i dag som et trampespor langs åen. Den er fremkommelig, når oversvømmelser fra åen ikke hindrer adgang.

Baggrunden for projektet

Det grønne partnerskab om Trækstien ved Bjerringbro ønsker at opgradere den fredede Træksti over en ca. 3 km lang bynær strækning.

Trækstien er vanskelig fremkommelig som følge af hyppige oversvømmelser, og derfor ønsker partnerskabet at hæve gangfladen, så Trækstien vil være brugbar en større del af året.

Ved etablering af træstier med supplerende faciliteter og formidling herunder et kaj- og isætningsanlæg for offentligheden ved Bjerringbro Teltplads samt en stiunderføring langs Gudenåen under Bro-

gade ønsker partnerskabet at give et vægtigt bidrag til forbedring af tilgængeligheden til Gudenåen.

Partnerne

Projektet er organiseret som et grønt partnerskab med følgende deltagere:

- Palle Winther, Bjerringbro Udviklingsråd, Brogruppen i Bjerringbro
- Flemming Petersen, Museumsinspektør Energimuseet, Brogruppen i Bjerringbro
- Jeppe Bo Nielsen, Bjerringbro Kano- og Teltplads, Brogruppen i Bjerringbro, Viborg Turistforening
- Dan Vestergård, Bjerringbro Atletik & Motion
- Karsten Hansen, Dansk Ornitologisk Forening
- Vagn Dissing, Danmarks Naturfredningsforening
- Poul Nold Jensen, Friluftsrådet
- Knud Riisgaard, Fodslaw Bjerringbro
- Vibe Winckles, Naturskolen Viborg Kommune, Kjællinghøl
- Carsten Funch Madsen, Viborg Kommune
- Knud Erik Hesselbjerg, Naturstyrelsen Søhøjlandet

Projektet har opnået forprojektmidler fra OplevGudenaa og er derfor kategoriseret som et grønt GudenaaPartnerskab, hvor projektet koordineres med de øvrige indsatser langs Gudenåen med hensyn til kvalitet i faciliteter og formidling.

Der har været afholdt møder i partnerskabet 6. februar 2014, 25. februar 2014 og 12. maj 2014.

Projektbeskrivelse

Målgruppen er lystfiskere og vandregæster langs Gudenåen – herunder ikke mindst beboerne i Bjerringbro – som får mulighed for at koble byens øvrige grønne områder og frilufts- og fritidstilbud på et mere fintmasket stinet.

Bjerringbro Udvalgsråd og idrætslivet i Bjerringbro har tidligere udvist stort engagement i opgradering af faciliteter i bycentrum – f.eks. ved den nyetablerede sti-bro over Gudenåen, Møllebæksbroen, opholdsområderne ved Vandtrappen og

Bjerringbro Teltplads samt øst for byen ved den nye Kjællinghølbros over Gudenåen.

Dette projekt om Trækstien understøtter og sammenfatter friluftsgæstens muligheder ved Gudenåen og muliggør flere tilbud om udeundervisning, lystfiskeri m.v. – med fokus på tilgængelighed.

Den fredede Træksti fra Randers til Silkeborg er et unikt oplevelses tilbud til friluftsgæsten. Imidlertid er Trækstien truet af hyppige oversvømmelser fra Gudenåen, og den er i stigende grad ufremkommelig som følge af høj vandstand – nu også i sommerpe-

rioden, hvor ønsket om at vandre ad stien er størst.

En række projektindsatser langs Gudenåen bidrager i disse år til et øget fokus på friluftslivet langs et af Danmarks største vandløb. Partnerskabet skal derfor ses, som Bjerringbro-områdets ønske om at indgå i helheden og formidle de gode natur- og kulturhistorier fra lokalområdet i tilknytning til en tilgængelig rekreativ infrastruktur ved Gudenåen.

Træsti ved Vejerslev Skov 130 cm bredde – hævet ca. 50 cm over terræn på pæle af robinie og dæk i eg.

Træsti i hårdt træ ved Vejerslev Skov 130 cm bredde – hævet ca. 50 cm over terræn på pæle af robinie.

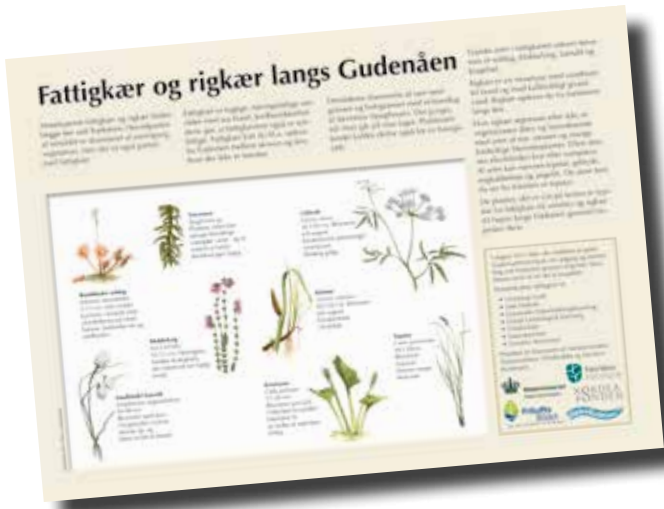

Formidlingsindsats, tavler, folder, digitale historier etc.

I forbindelse med en forbedring af adgangsmulighederne ved Gudenåen, er det også ønsket at etablere formidling, der omhandler Bjerringbro-området lokale historier.

Der ønskes derfor opsat kort- og infotavler samt digitale fortællinger via QR-koder på centrale steder langs den opgraderede Træksti.

Eksempler på A2-kortbord og A3-infotavler fra Vejrerslev Skov

Bjerring og Bjerring Mølle

Til den bevaringsværdige landsby Bjerring, der ligger nordvest for Bjerringbro, hørte også vandmøllen Bjerring Mølle, der lå ved Møllebækken.

I 1831 var der kommet en ny møller, Mogens Christensen, til Bjerring Mølle. I 1838 byggede han en bro over Gudenåen for at hente kunder syd for åen til møllen, men også for at skabe forbindelse til havnepladsen på sydsiden af åen. Broen fik navnet Bjerringbro.

Pramdriften

Skriftlige kilder omtaler pramme på Gudenåen i 1400-tallet. I 1551 bad kongen lensmanden på Silkeborg Slot sikre, at pramme kunne sejle mellem Randers og Silkeborg.

Pramdrift på Gudenåen

Det var dog først efter anlæggelsen af Silkeborg Papirfabrik i 1844 og Silkeborg Handelsplads i 1846, at pramfarten fik sin storhedstid med 150-200 pramme i drift.

Pramdragerne fik i Randers en træksele over brystet og den ene skulder, og så trak de prammen til Bjerringbro. Fra Bjerringbro var strømmen så stærk, at man måtte have heste til at trække. Ned ad åen var strømmen den vigtigste drivkraft.

Pramfarten på Gudenåen blev i sidste halvdel af 1800-tallet udkonkurreret af jernbanerne til Bjerringbro og til Silkeborg.

Jernbanen Viborg-Langå åbnede i 1863, og der blev anlagt en station ved Bjerringbro. Efterhånden voksede stationsbyen Bjerringbro op på begge sider af Gudenåen.

På trods af, at Bjerringbro var blevet en stationsby, gik det langsomt med befolkningstilvæksten. I 1880 var der omkring 10 husstande – 80 indbyggere – i byen. Og først fra omkring 1910 begyndte byen at vokse fra ca. 700 indbyggere til 7.500 indbyggere i dag.

De første erhvervsvirksomheder der fik indflydelse på byens vækst fra 1900-tallet var Christian Thestrup, der etablerede Bjerringbro Maskinfabrik i 1904, Savværket, som etableredes i 1905 og Bjerringbro Andelssvineslagteri i 1912.

Byen fik dog først virkelig sin vækst efter 1940. En af hovedårsagerne til byens nuværende størrelse med 7.500 indbyggere må få en del tilskrives, at Poul Due Jensen i 1944 etablerede sin egen virksomhed, Bjerringbro Pressestøberi og Maskinfabrik – som senere blev omdøbt til Grundfos, og som i 1946 producerede sin første pumpe og i dag holder en stor del af byens indbyggere beskæftiget.

Oversvømmelser i Bjerringbro ved Brogade i 1920, Bjerringbro Lokalhistoriske Arkiv

Trækstien langs Gudenåen til venstre – i baggrunden nogle af Grundfos' bygninger

Naturprojekt ved Møllebækken

Viborg Kommune arbejder målrettet på at genskabe fri faunapassage i åer og bække og skabe et godt vandmiljø i vandløbene.

Opstemningen af Møllebækken ved Bjerring Møllers mølledam sikrer ikke fri faunapassage, og derfor ønsker Viborg Kommune at undersøge mulighederne for at etablere et nyt åbent omløb ved mølleopstemningen i form af et stryg, så fiskene kan svømme op til gydebanks i den øvre del af vandløbet.

Digital formidling

Flere steder langs Gudenåen er der etableret digital formidling, hvor man via mobiltelefonen kan "ringe til en historie" eller scanne en QR-kode, som leder til en hjemmeside med historier, videoer, billeder, lydfiler etc.

Den digitale formidling vil i de kommende år blive videreudviklet og drage fordel af de teknologiske landvindinger, der hele tiden foregår. Det er oplagt at etablere formidling via de meget fleksible muligheder, der knytter sig til, at publikum selv er i besiddelse af det nødvendige værktøj – den moderne smartphone med indbygget gps. Og ejerskab af smartphones breder sig hastigt for tiden.

Blandt de største svagheder kan nævnes den meget variende dækning af mobilsignalet, behovet for at kunne oplade mobiltelefonerne og til en vis grad omkostningerne til at downloade information.

Mobil digital formidling kan supplere opsætning af infotavler, brochurer og udstillinger, men ikke erstatte disse måder at formidle på, som hver især har deres styrker og svagheder.

Det er vigtigt, at digital formidling designes til målgrupper og til de platforme, publikum anvender – smartphones, tablets, PC'ere, storskærme etc. Generelt er mobile websites bredere anvendelige end applikationer, der skal designes i flere udgaver til et udvalg af mobile styresystemer i de forskellige typer af smartphones.

Mobile websites er som nævnt afhængige af mobilsignal, hvilket kan være en svaghed flere steder langs Gudenåen – især i landdistrikterne mellem de større bysamfund.

OplevGudena.dk og QR-koder

I Søhøjlandet har OplevSøhøjlandet med økonomiske bidrag fra bl.a. Landdistrikspuljen under By- og Boligministeriet, Region Midtjylland og Den Europæiske Regionalfond gennemført et større partnerskabsprojekt om digital formidling sammen med Midtjysk Turisme, VisitSkanderborg, AQUA, Naturstyrelsen og Skanderborg Kommune.

Produktet OplevGudena.dk er et mobilt website til visning på smartphones. Publikum kan via smartphonen hente geo-koordinerede natur- og kulturhistorier – indlæst af f.eks. museer på HistoriskAtlas.dk – viden om faciliteter i landskabet (data fra UdiNaturen.dk og Visitdenmark) og se det hele på baggrund af nyudviklede digitale kort fra Geodatastyrelsen.

OplevGudena.dk drives idag af projektet OplevGudena. OplevGudena vil arbejde videre med digital formidling i det allerede lagte spor – herunder evt. en udvikling af applikationer, som gør det muligt hjemmefra at downloade data til brug i områder med dårlig mobildækning.

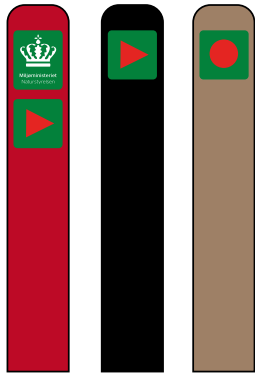
Det vil sige, at formidlingsinstitutioner langs Gudenåen opfordres til at fremstille ny formidling efter de principper, som anvendes i HistoriskAtlas.dk, og de opfordres til at indlæse digital formidling på netop denne platform.

Dermed er der sikret automatisk visning på OplevGudena.dk, og der skabes synergi for publikum, som kun behøver at forholde sig til en visningsmulighed for oplevelser langs Gudenåen.

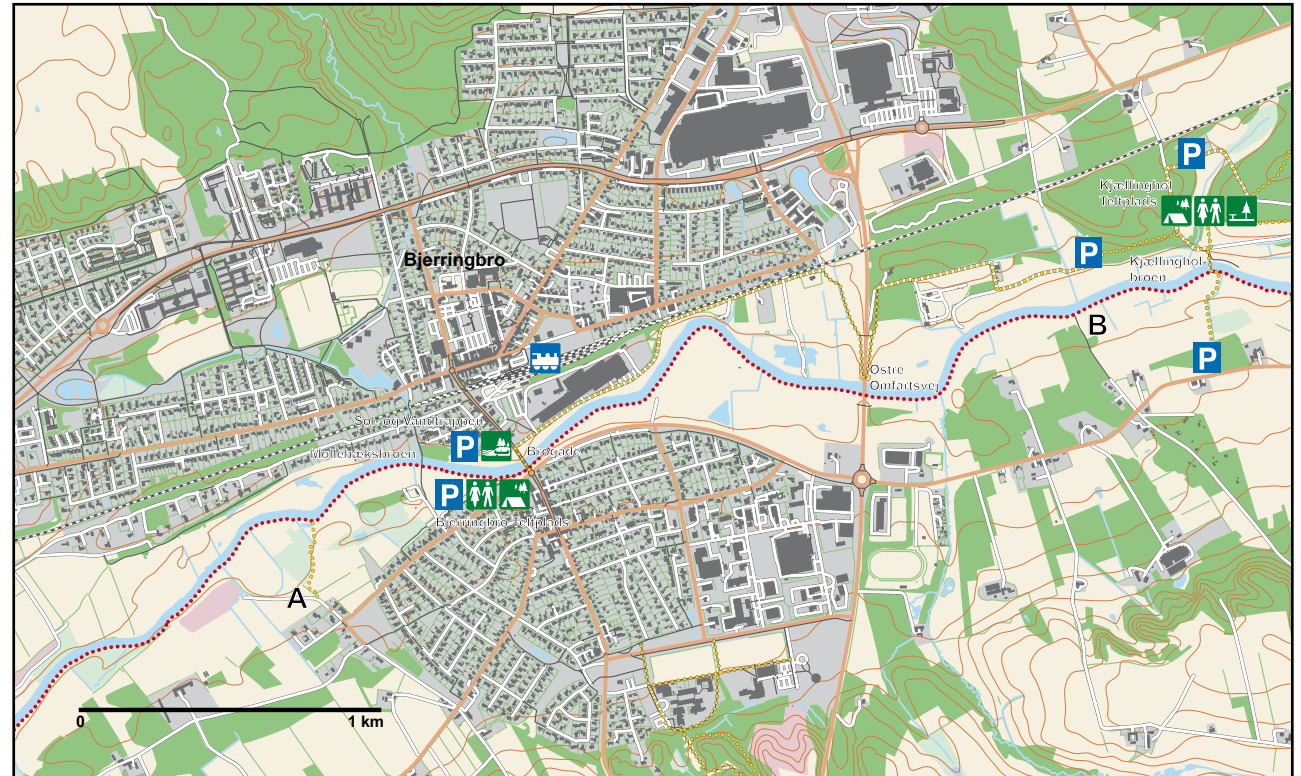
Oversigtskort

Projektområdet for partnerskabets aktiviteter fremgår af kortet til højre. Den del af Trækstien, som foreslås forbedret er stykket mellem bogstaverne A og B på kortet – en strækning på ca. 3 km, hvor der ved anlæggelse af i alt ca. 570 meter træstier vil kunne sikres tørskoet adgang på udsatte steder en større del af året, end det er tilfældet i dag.

Der vil på sigt blive arbejdet videre med i samarbejde med Favrskov Kommune at undersøge mulighederne for at koble stykket mellem bogstavet B og den nye Kjællinghøl Bro sammen. Da Kjællinghølbrossen blev opført, blev de gule vandreruter

Flere steder langs Gudenåen anvender man Naturstyrelsens Skiltekoncept i signalfarver. Pælenes farve indikerer, om det er offentlige eller private arealer, man befinder sig på. Rød er statens arealer, sort anvendes på kommunale arealer og brun farve på private arealer. I praksis kan det have betydning for private lodsejeres medvirken til at skabe adgang, at man kan fortælle publikum om adgangsregler gennem pælefårver.

Projektområdet for det grønne partnerskab strækker sig over ca. 2,6 km fra A til B

Kjællinghølbrossen

på kortet afmærket og formidlet. Derved opstod der fine muligheder for at koble Bjerringbro og Kjællinghøl området sammen nord for åen for både vandre og cyklister. Det aktuelle partnerskabs aktiviteter vil forbedre de rekreative muligheder yderligere.

Bjerringbros rekreative centrum er ved Brogade, hvor anlægget Vandtrappen nord for åen og Bjerringbro Teltplads syd for åen danner rammen om et intenst friluftsliv, som det også fremgår af forsidebilledet på denne projektbeskrivelse.

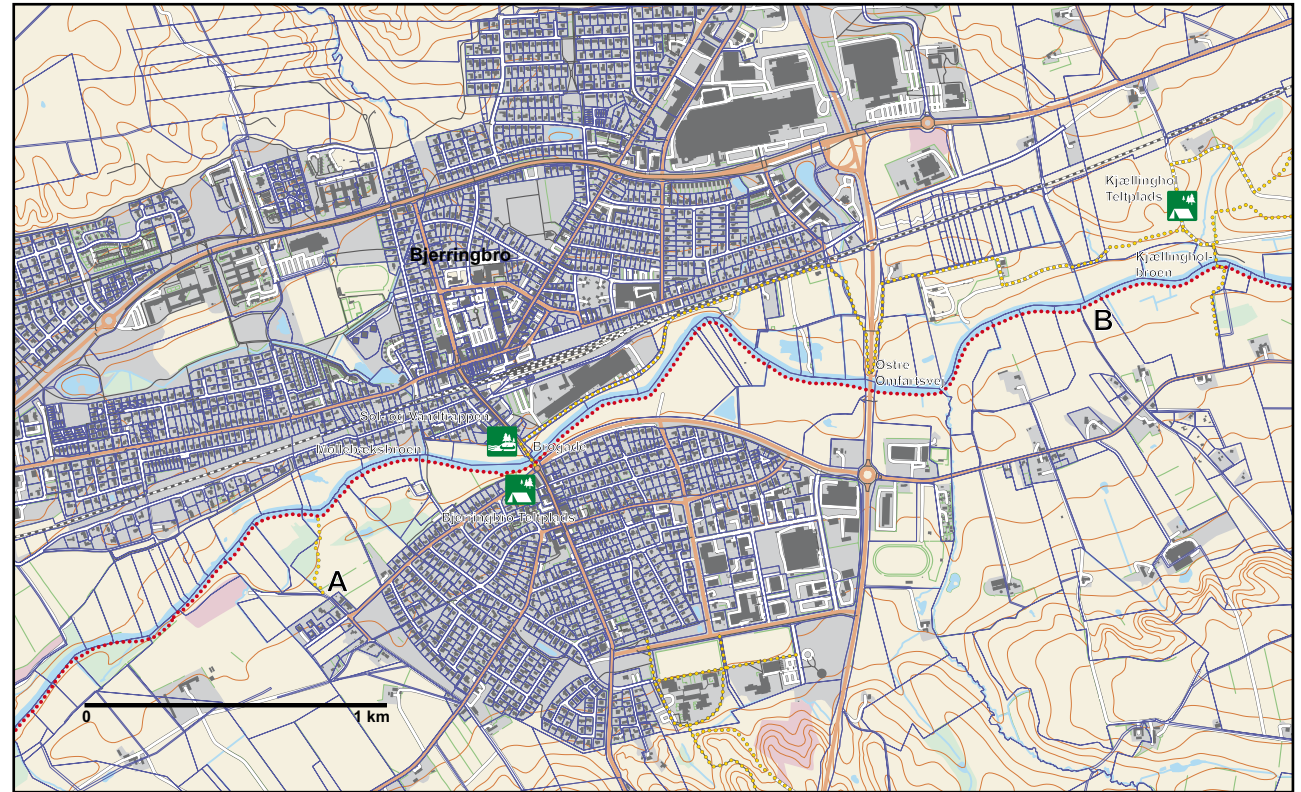
Arealet – beliggenhed, ejerforhold m.v.

Den del af Trækstien, som partnerskabet ønsker at opgradere ligger for størstedelens vedkommende på kommunale arealer.

Enkelte private lodsejere både vest og øst for Østre Omfartsvej er blevet spurgt, om de vil lægge areal til projektet, hvilket der er positiv tilslutning til fra samtlige private lodsejere på strækningen A-B.

Der har været sonderinger i gang om, hvorvidt Favrskov Kommune gerne så, at partnerskabet også inddrog Trækstien helt frem til Kjællinghølbrossen i dette partnerskab, men Favrskov Kommune prioriterer Trækstien ved Ulstrup højere på nuværende tidspunkt, idet et grønt partnerskab omkring Trækstien ved Ulstrup også i gang med at realisere sine tanker. Men på sigt kan aktiviteterne evt. udvides, hvis lodsejerne vil være med.

Trækstiens underføring under Østre Omfartsvej

Statslige arealer er vist med grønlig farve og kommunale arealer med rødlig farve.

Trækstien vest for Østre Omfartsvej

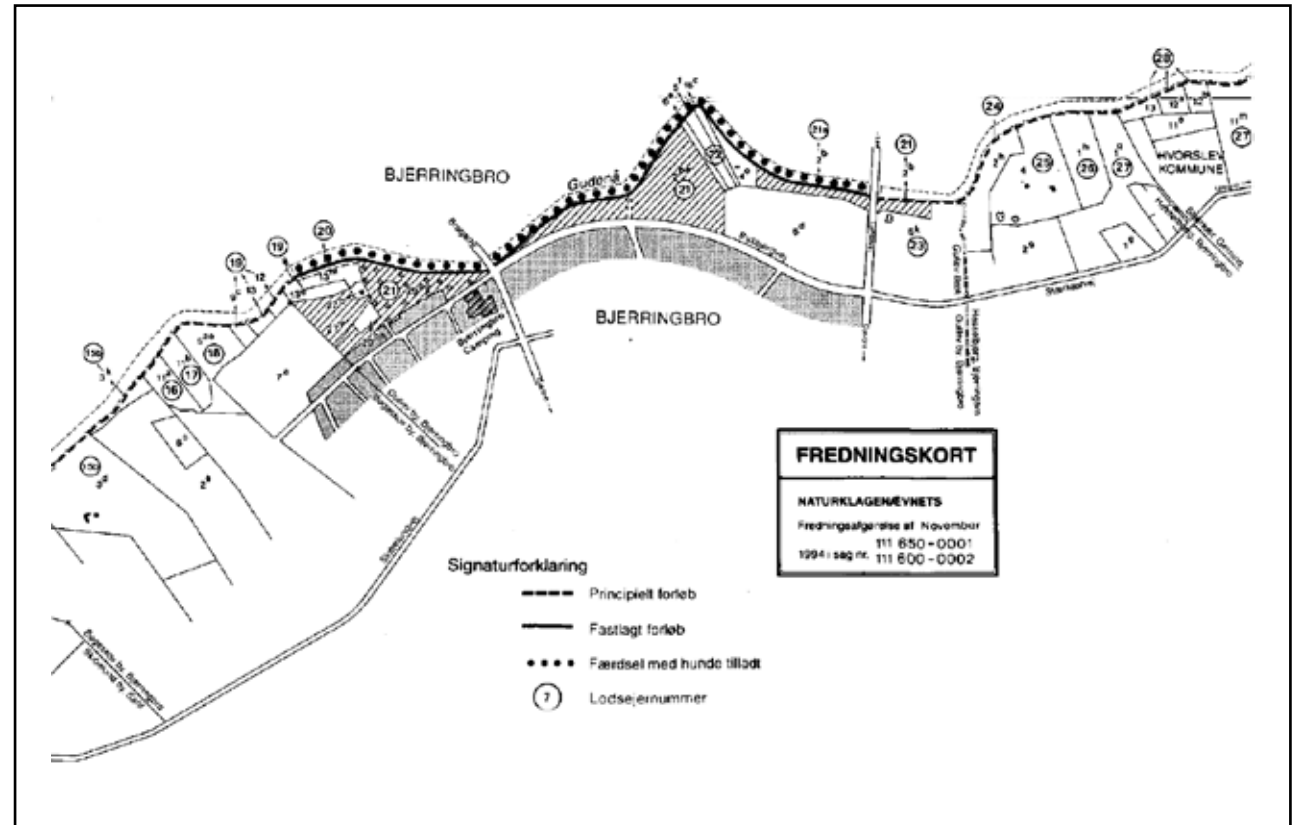
Detailkort

Behov for aftaler – evt. tinglysning

Trækstien ved Bjerringbro er fredet ved Naturklagenævnets kendelse af 18. november 1994 om strækningen mellem Kongensbro og Fladbro.

Fredningskendelsen fastlægger en række forhold vedr. Trækstien – bl.a., at kun på bynære strækninger ved f.eks. Bjerringbro må hund medtages på stien. Ellers er der forbud mod hunde på Trækstien – se udsnit af fredningskort til højre.

Kaj- og isætningssted ved Kano- og Kajakklubben Gudenaen i Randers. Partnerskabet om Trækstien ved Bjerringbro foreslår et lignende anlæg ved Bjerringbro Teltplads. Flydepontonerne sikrer, at anlægget kan anvendes ved varierende vandstande i Gudenaen.

Screening for myndighedsgodkendelser

Projektet vil kræve dispensation fra å-beskyttelseslinjen i henhold naturbeskyttelsesloven.

Da Trækstien også er fredet, skal fredningsnævnet forholde sig til projektet og godkende dette.

Derudover kræves dispensation fra naturbeskyttelsesloven til etablering af træstier i stedet for trampestier på § 3 beskyttede arealer.

Endvidere kræver projektet byggetilladelse, landzonetilladelse samt behandling ift. vandløbsloven til etablering af broer og spange over vandløb.

På næste side er der indsat et detailkort, der mere præcist viser placeringen af de anlæg, der indgår i partnerskabets projektbeskrivelse.

Placeringen af ca. 570 m træstier er vist, hvor oversvømmelserne langs Gudenåen er hyppigst, og hvor Trækstien ligger lavest.

Partnerskabet foreslår også, at der etableres en gangbro under Brogade på samme måde, som Silkeborg Kommune har etableret en gangbro under Viborg Landevej ved Kongensbro.

Det vil være muligt at etablere denne gangbro med ramper, så den også vil kunne anvendes af gangbesværede og kørestolbrugere, som dermed også kan undgå at skulle krydse den befærdede Brogade.

Med fokus på tilgængelighed foreslår partnerskabet ligeledes, at der etableres platforme i forbindelse med træstierne, så kørestole kan passere hinanden. Platforme tæt på åbrinken vil også kunne anvendes som handicapvenlige lystfiskeplatforme.

Silkeborg Kommune har udført en stibro under Viborg Landevej ved Kongensbro. Det er en tilsvarende løsning, der foreslås under Brogade i Bjerringbro med høj grad af tilgængelighed.

Vejbroen, der fører Brogade over Gudenåen midt i Bjerringbro – der foreslås en stiunderføring under broen til venstre i billedet, hvor frihøjden er tilstrækkelig til at ophænge en stibro.

Stien under Kongensbro.

Den frivillige indsats – opgaver

Der er budgetteret med en frivillig indsats på ca. 300 timer fra de lokale parter. Indsatsen vil omhandle bl.a.:

- Klargøring af arealer og oprydning
- Etablering af borde/bænkesæt
- Nedgravning af infostandere
- Udbringning af materialer og bistand ved montering af træstier

Bjerringbro Udviklingsråd og Brogruppen vil stå for koordinering af den frivillige indsats.

Billederne viser et eksempel på en indsats ved hjælp fra frivillige ved Knudhule Strand ved Ry. Arbejder, som kræver farligt værktøj udføres normalt af professionelle, så sikkerheds- og forsikringsforhold er varetaget korrekt. Under kyndig ledelse af f.eks. Naturstyrelsens snedkere kan frivillige etablere bord/bænkesæt, nedgrave skilttestandere etc. og stå for almindelig klargøringsarbejder, renholdelse m.v.

Markedsføring

Projektet vil indgå i den almindelige markedsføring af friluftstilbud langs Gudenåen, hvor der er fokus via VisitGudena, OplevGudena og Gudenåkomitéen. Faciliteter forventes indlagt på UdiNaturen.dk og vises derfra på bl.a. det mobile website OplevGudena.dk

Budget

Partnerskabsprojektets anlægsbudget fremgår af opstillingen til højre.

Viborg Kommune har tilbudt partnerskabet at stå for anlægsprojektets økonomi-administration – herunder mellemfinansiering og momsafløftning.

Viborg Kommune er fremadrettet ansvarlig for driften af den fredede Træksti. I en vis grad vil frivillige kræfter fra Bjerringbro kunne indgå i driften, og det vil bero på en nærmere afklaring af drifts- og tilsynsbehovet.

Tidsplan

Projektet forventes påbegyndt 01.09.2014 og afsluttet 01.09.2015

Budget for stier og formidling ved Bjerringbro					
Alle priser er eksklusive 25 % moms					
		Honorar/løn	Materialer	Total	Sum
Planlægning					105.000
Viborg Kommune, intern løn		30.000		30.000	
Konsulent, ansøgninger, tovholderi		65.000		65.000	
Konsulent, økonomi/afrapportering		10.000		10.000	
Træstier	m				2.005.000
Træsti a 2.500 kr./m	570	712.500	712.500	1.425.000	
Tilgængelighed, handicapvigepladser	100	175.000	175.000	350.000	
Platforme, lystfiskeri		50.000	50.000	100.000	
Opmåling/nivellement, afsætning		50.000	50.000	100.000	
Etablering af arbejdsplads		10.000	20.000	30.000	
Kaj- og isætningssted ved Bjerringbro Teltplads					500.000
Bolværk/spuns og "rumopdeling"		150.000	150.000	300.000	
Flydepontoner og bevægelige led		75.000	75.000	150.000	
Isætningsrampe, fliser/beton		25.000	25.000	50.000	
Belægningsforbedringer udover træ-stier					295.000
Grusbelægning, anslået		60.000	60.000	120.000	
Underføring v. Brogade		87.500	87.500	175.000	
Afmærkning	Stk.				19.770
Piktogramstandere	2	980	980	1.960	
Ruteafmærkningspæle	10	3.200	6.360	9.560	
Piktogramskilte	30	3.000	3.000	6.000	
Afsætning		2.000	250	2.250	
Formidling	Stk.				66.400
A2-tavler kort ved P-pladser	4	2.000	14.800	16.800	
A3-tavler kulturhistorisk info	2	1.000	2.600	3.600	
Digitale historier, speaks	5	10.000	1.000	11.000	
Korttegning, lau-out og grafisk design		20.000		20.000	
Fremstilling af illustrationer		15.000		15.000	
Borde/bænke-sæt					35.000
Borde/bænke-sæt	6	5.000	21.000	26.000	
Grillriste til bordplader	6		9.000	9.000	
Uforudsigelige omkostninger, 5 %					151.309
Uforudsigelige omkostninger		78.109	73.200	151.309	
I alt eksklusive moms		1.640.289	1.537.190	3.177.479	3.177.479

